

Potilas- ja asiakaslehti

PATIENT- OCH KLIENTTIDNING

1/2021

**Potilas- ja
sosiaaliasiamie-
hen luo voi tulla
anonyyminä ja
maksutta.**

s. 16

**Asiakasmaksulaki
uudistuu: mitä
tehtiin hyvin ja
mitä jäi tekemättä?**

s. 10

LEHTI TERVEYSPALVELUJEN KÄYTTÄJILLE

– 51 vuotta potilaan asialla –

POTILAS- JA ASIAKASLEHTI

– PATIENT- OCH KLIENTTIDNING 1/2021

Tässä numerossa muun muassa:

Sairaalan teho-osastolta potilaiden oikeuksien edistäjäksi.....	6–9
Onko kaikilla varaa terveyteen?.....	10–11
Har alla råd med hälsa?.....	11–12
Tartutaan rohkeasti toimeen mielenterveyden edistämiseksi.....	14–15
Sosiaaliasiamies neuvoo ja tukee myös palveluverkon väliinputoajia.....	16–18
Mitä sosiaali- ja terveydenhuollossa tapahtuu?.....	21–24
Rehabilitering – en möjlighet till livskvalitet!.....	32–33
Kuntoutus tukee iäkkään henkilön elämänlaatua.....	34–35
Terveysalan yhteystietoja	39

Seuraava numero:

Loka–marraskuussa 2021

Lue Suomen Potilasasiamiehet ry:n puheenjohtaja Hanna Sykón haastattelu sivulta 6.

KULUTTAJALIITTO
KONSUMENTFÖRBUNDET

Julkaisija Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry
ISSN 2737-0089 (painettu), 43. vuosikerta, 2 numeroa/vuosi

Potilas- ja asiakaslehti on maksuton Kuluttajaliiton jäsenille sekä kaikille potilas- ja sosiaaliasiamiehinä työskenteleville. Lehteä ei voi tilata irtonumerona.

Tilaajapalvelu: puh. 09 454 2210 (mpm/pvm),
arkisin klo 11–15

Etukannen kuva: iStock

Toimitus: Ritarikatu 1 B, 00170 Helsinki
puh. (09) 454 2210 (mpm/pvm)
info@kuluttajaliitto.fi

Vastaava päätoimittaja:

Juha Beurling-Pomoell, puh. 040 556 6421
juha.beurling-pomoell@kuluttajaliitto.fi

Toimituspäällikkö: Paula Pessi

Taitto ja kuvitus: Laura Kakkonen

Kotisivut: www.kuluttajaliitto.fi

Painopaikka: Newprint Oy, Raisio

Kuluttajaliitto pidättää itsellään oikeuden toimittaa tai olla julkaisematta sille toimitettua materiaalia. Lehti ei myöskään palauta sellaista kirjallista tai kuvallista materiaalia, jota toimitukseen on pyytämättä lähetetty.

Kuluttajaliiton pääsihteeri
Juha Beurling-Pomoell.

Potilas- ja sosiaaliasiamiehet ovat keskeisessä roolissa takaamassa sote-palveluiden asiakkaan oikeuksien toteutumista.

POTILAS- JA SOSIAALIASIAMIEHET KESKIÖÖN UUTTA SÄÄNTELYÄ VALMISTELTAESSA

Käsissäsi on ensimmäinen uudistuneen Potilas- ja asiakaslehden numero. Lehti on saanut uuden nimen. Uusi nimi kertoo sisällön laajentumisesta enemmän myös sosiaalipalveluiden käyttäjien oikeuksiin ja asemaan. Lehti ilmestyy jatkossa kaksi kertaa vuodessa. Potilas- ja asiakaslehti on maksuton Kuluttajaliiton jäsenille sekä kaikille potilas- ja sosiaaliasiamiehenä työtä tekeville.

Tässä numerossa esittelemme erityisesti potilas- ja sosiaaliasiamiesten toimintaa. Sanna Marinin hallitusohjelmassa todetaan, että potilas- ja sosiaaliasiamiestoimintaa parannetaan. Nyt on aika viedä hallitusohjelman kirjaus käytäntöön, jotta muutokset ehditään laittaa alkuun tällä hallituskaudella.

Tässä selvitystyössä tulee kuulla tarkalla korvalla potilas- ja sosiaaliasiamiehiä sekä palveluiden käyttäjien edustajia. Potilas- ja sosiaaliasiamiehet on keskeinen taho, joka kohtaa työssään toimintakentän

todellisuuden. He näkevät konkreettiset haasteet ja ongelmat, mutta myös ne asiat, jotka jo toimivat hyvin.

Potilas- ja sosiaaliasiamiesten työ on vaativaa työtä, jossa täytyy hallita monia kokonaisuuksia, tuntee palvelujärjestelmä perin pohjin, sekä omata taito kohdata ihmiset empaattisesti ja kuunnellen.

Tästä numerosta löydät muun muassa Suomen Potilasasiamiehet ry:n puheenjohtaja **Hanna Sykön** sekä potilas- ja sosiaaliasiamies **Mirva Makkosen** haastattelut.

Antoisia lukuhetkiä ja hyvää kesän odotusta!

Juha Beurling-Pomoell
Päätoimittaja
Potilas- ja asiakaslehti

Konsumentförbundets generalsekretare
Juha Beurling-Pomoell.

Patient- och socialombudsmännen spelar en nyckelroll för att garantera att klienternas rättigheter verkställs inom social- och hälsovårdstjänsterna.

PATIENTOMBUDS- OCH SOCIALOMBUDSMÄN I FOKUS VID BEREDNINGEN AV DEN NYA REGLERINGEN

Du håller i det första numret av den förnyade Patient- och klienttidning. Tidningen har fått ett nytt namn. Det nya namnet anger att innehållet också har utvidgats mer till vilka rättigheter och vilken ställning de som använder socialvårdstjänster har. I fortsättningen kommer tidningen ut två gånger om året. Patient- och klienttidning är avgiftsfri för Konsumentförbundets medlemmar samt för alla som arbetar som patient- och socialombudsmän.

I detta nummer presenterar vi särskilt patient- och socialombudsmännens verksamhet. I Sanna Marins regeringsprogram konstateras att patient- och socialombudsmännens verksamhet ska förbättras. Nu är det dags att omsätta inskrivningen i regeringsprogrammet i praktiken, så att man hinner sätta igång ändringarna under denna regeringsperiod.

I utredningsarbetet ska man lyssna noggrant på patient- och socialombudsmännen samt representanter för tjänsternas användare. Patient- och socialombudsmännen är den centrala instans som i sitt arbete möter verkligheten på fältet. De ser de konkreta ut-

maningarna och problemen, men också de saker som redan fungerar bra.

Patient- och socialombudsmännens arbete är ett krävande arbete, där man måste hantera många helheter, vara väl förtrogen med servicesystemet samt ha färdigheten att empatiskt möta människor och lyssna på dem.

I detta nummer hittar du bland annat intervjuer med **Hanna Sykkö**, ordförande för föreningen Suomen Potilasasiainmies ry samt patient- och socialombudsman **Mirva Makkonen**.

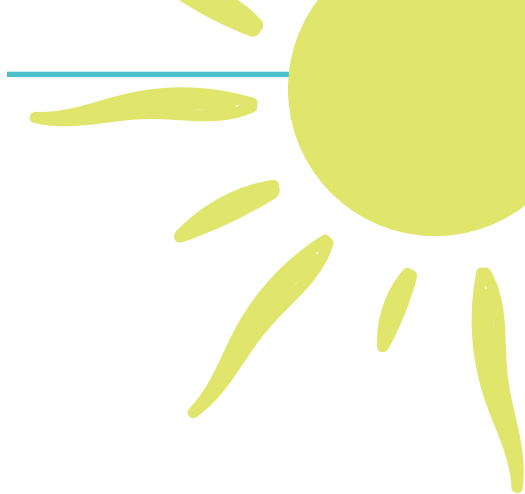
Vi önskar er givande lästunder och en god väntan på sommaren!

Juha Beurling-Pomoell
Chefredaktör
Patient- och klienttidning

TERVEYS-
VINKKEJÄ

Keväaseen

1 SUOJAA IHO JA SILMÄT AURINGOLTA

Pimeän talven jälkeen lämpöisenä hehkuva kevätaurinko kutsuu viettämään enemmän aikaa ulkona. Auringon UV-säteily voi kuitenkin polttaa ihoa ja vaurioittaa silmiä jo keväällä – myös silmät voivat ihon tavoin palaa auringossa.

- Käytä aurinkolaseja. Silmien kirvely, kuivuuden tai roskan tunne silmässä ja päänsärky ovat merkkejä siitä, että silmät ovat saaneet liikaa aurinkoa.
- Lipallinen päähine antaa lisäsuojaa.
- Suojaa iho vaatetuksella tai korkean suojakertoimen aurinkovoiteella.

2 NITISTÄ ALLERGISET OIREET

Aa-tsih! Nenä vuotaa, aivastuttaa, silmiä kutittaa – kevät on saapunut! Siitepölyallergia ja katupölyn aiheuttamat oireet ovat jokavuotinen kiusa usealle suomalaiselle.

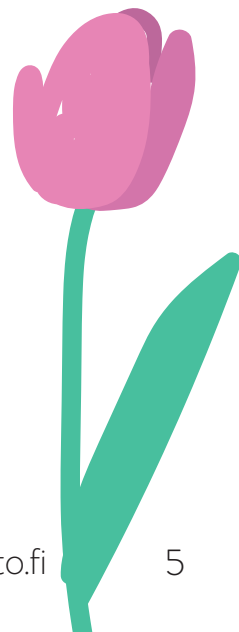
- Aloita oireenmukainen hoito ajoissa: apteekista ilman reseptiä saatavat allergialääkkeet, nenäsumutteet ja silmätipat auttavat oireiden hillitsemisessä.
- Jos allergian aiheuttaja ei ole selvä, oireet ovat ympärivuotisia tai ne eivät pysy kurissa itsehoidosta huolimatta, kannattaa asia tutkituttaa lääkärillä.
- Katupölyn aiheuttamia oireita voi hillitä käyttämällä suusuojainta tai reseptivapaita allergialääkkeitä.

3 TARKISTA JÄYKKÄKOURISTUSROKOTE

Kevät on monille puutarhassa möyrimisen aikaa: kukkapenkit ja kasvimaat kai-paavat kuokkimista ja siemenet ja pistokkaat istuttamista. Maaperästä saattaa kuitenkin nousta ikävä yllätys, jos jäykkäkouristusbakteeri pääsee verenkiertoon esimerkiksi ruusun piikin pistosta.

- Muista tarkistaa jäykkäkouristusrokotteesi voimassaolo. Voit kysyä roko-tustietosi siitä toimipaikasta, missä sinulle on viimeksi annettu rokote.
- Työkäisillä rokote suositellaan uusittavaksi 20 vuoden välein.
- Rokotteen saa maksutta omalta terveysasemalta.

Haastattelussa Suomen Potilasasiamiehet ry:n puheenjohtaja Hanna Sykkö.

Hanna Sykkö nauttii kevättalvessa ulkoilusta itse neulottu villapaita yllään.

SAIRAALAN TEHO-OSASTOLTA POTILAIDEN OIKEUKSIEN EDISTÄJÄKSI

Hanna Sykkö on nainen, joka on nähnyt urallaan monenlaisia tilanteita. Potilaiden asema ja oikeudet ovat tulleet tutuiksi vuosikymmenten mittaisen uran aikana. Hanna on johtavan potilasasiamiehen sijainen ja Suomen Potilasasiamiehet ry:n puheenjohtaja. Potilaslehti haastatteli Hannaa ja selvitti, mitä Suomen potilasasiamiehet ry tekee potilaiden oikeuksien edistämiseksi.

Valmistuttuaan vuonna 1999 sairaanhoitajaksi Hanna Sykkö teki parikymmentä vuotta kenttätöitä sairaalan ensiavussa, kirurgian poliklinikalla, teho-osastolla sekä tapaturmaosastolla. Hanna ehti myös työskennellä muutamia vuosia Lähi-idässä päivistyspotilaiden parissa. Tällä hetkellä Hanna toimii VSSH:n johtavana potilasasiamiehenä ja viimeisimmän vuoden myös Suomen Potilasasiamiehet ry:n puheenjohtajana.

Kuinka kauan olet ollut mukana potilasasiamiestoiminnassa?

Tulin mukaan potilasasiamiestoimintaan vuonna 2018 ja viimeisimmän vuoden olen toiminut yhdistyksen puheenjohtajana. Yhdistyksen jäsenissä on valtava määrä osaamista ja kokemusta. Koen olevani etuoikeutettu saadessani apua ja tukea sekä valtavan määrän vuosien saatossa kertynyttä tietoa näiltä konkareilta.

Toisaalta näen tämän potilasasiamiestoiminnan tarkastelun uusin silmin myös etuna. Tuoreena tulokkaana katselen asioita hieman erilaisesta näkökulmasta. En ole myöskään urautunut siihen, että asiat tehdään automaattisesti aiemmin tutuksi tulleella tavalla.

Mitä Suomen Potilasasiamiehet ry tekee?

Olemme valtakunnallinen yhdistys, joka toimii Kuluttajaliiton riippumattomana jäsenyhdistyksenä. Yhdistys perustettiin vuonna 1995. Meillä on noin satakunta jäsentä, jotka toimivat potilasasiamiehinä julkisella, yksityisellä ja kolmannella sektorilla.

“Yhdistys kokoaa potilasasiamiehet yhteen ja jakaa tietoa potilasasiamiestyöstä.”

Yhdistyksen tehtävänä on edistää potilaan oikeuksia ja kehittää potilasasiameistöimintää. Yhdistys kokoaa myös potilasasiamiehet yhteen, ja itse koen yhdistyksen tärkeäksi tehtäväksi verkostoitumisen ja tiedon jakamisen potilasasiameistystä. Potilasasiameisten kesken on hyvä vaihtaa ajatuksia siitä, mitä kentällä tapahtuu. Näen, että potilasasiameistöiminnan riippumattomuus on yksi yhdistyksen tärkeistä tavoitteista. Potilasasiameistöiminnan tulee olla riippumattonta niin organisaatioiden työntekijöiden, potilasasiameisten kuin potilaidenkin näkökulmasta.

Yhdistyksen toiminnassa on tärkeää myös yhteistyö eri tahoihin. Potilasasiamiehet tahoillaan tekevät monilta osin tiivistä yhteistyötä heitä lähellä olevien toimijoiden ja yksiköiden kanssa. Yhdistyksen yhteistyökumppaneita ovat esimerkiksi valvovat viranomaiset aluehallintovirasto ja Valvira. Järjestöyhteistyö esimerkiksi tautiliittoihin ja muihin yhdistyksiin on myös todella tärkeää. Näen, että yhteistyö on kaiken perusta – myös yhdistyksen sisällä. Puheenjohtajana olen kiitollinen kaikista niistä erilaisista näkemyksistä, joita jäsenistöltä kentältä kuuluu. Yhdessä ja yhteistyöllä saamme edistettyä meille kaikille tärkeitä asioita.

Millaista toimintaa yhdistys järjestää?

Aloitimme vuosi sitten virtuaaliset aamukahvit, joita järjestetään muutaman viikon välein. Kaikki potilasasiamiehet ovat tervetulleita tilaisuuteen. Aamukahvitilaisuudessa vaihdamme ajatuksia ajankohtaisista teemoista.

”Kaikki potilasasiamiehet ovat tervetulleita virtuaaliseen aamukahvitilaisuuteen.”

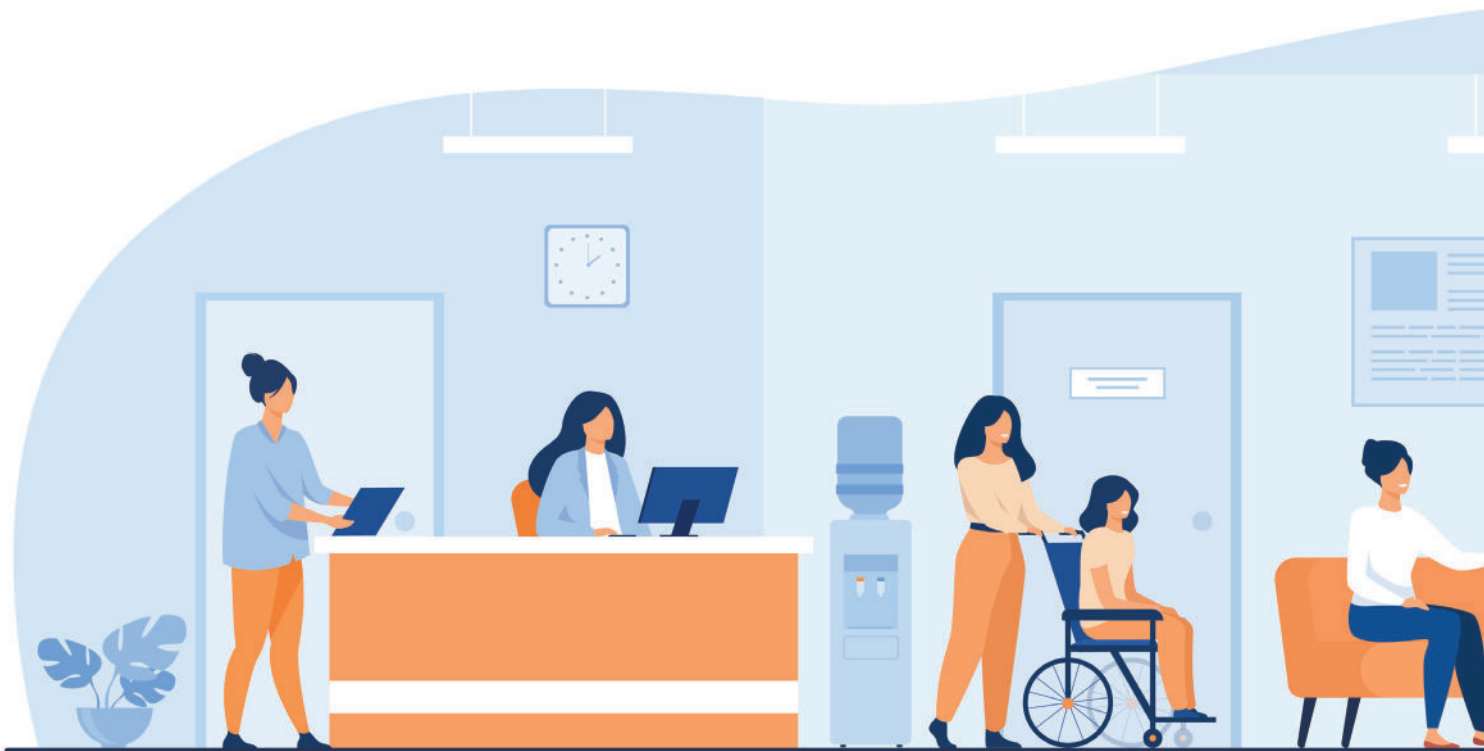
Suomen Potilasasiamiehet ry järjestää myös koulutustoimintaa jonkin verran, mikä toki on nyt koronavuotena ollut tavanomaista haastavampaa. Lisäksi meillä on sääntömääräisiä kokouksia ja hallitus kokoontuu tarvittaessa. Annamme myös tarvittaessa lausuntoja sekä teemme esityksiä ja aloitteita.

Koska potilasasiameisten työ on usein melko yksinäistä, yhdistyksestä saa tukea ja neuvoja omaan toimintaan. Toivon, että jatkossa potilasasiameisten keskinäinen yhteydenpito olisi entistä tiiviimpää ja toivon itse olevani helposti lähestyttävä puheenjohtaja.

”Toivon, että jatkossa potilasasiameisten keskinäinen yhteydenpito olisi entistä tiiviimpää.”

Mitä tehtäviisi Suomen Potilasasiamiehet ry:n puheenjohtajana kuuluu?

Puheenjohtajana pidän yhteyttä jäsenistöön esimerkiksi tiedotteiden avulla. Seuraan aktiivisesti, mitä val-

takunnassa tapahtuu ja laitan jäsenistölle tietoa ajan-kohtaisista asioista. Monesti myös vinkkaan jäsenille esimerkiksi uusimpia KHO:n päätöksiä tai eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisuja, jotka liittyvät potilasasiamiestyöhön.

Puheenjohtajana yritän myös kehittää potilasasiamiestoimintaa ja tuoda yhteiseen keskusteluun kentältä nousevia asioita. Esimerkiksi viime aikoina olen selvittänyt potilasasiamies-nimikkeeseen liittyviä mielipiteitä ja kartoittanut mahdollista sukupuolineutraalia vaihtoehtoa asiamies-nimikkeelle.

Mitkä ovat mielestäsi potilaiden oikeuksien suurimmat haasteet tänä päivänä?

Jos peilaan kysymystä potilasasiamiestoimintaan, niin potilaiden oikeuksiin vaikuttaa tänä päivänä potilasasiamiestoiminnan hajanaisuus. Hajanainen potilasasiamiesjärjestelmä aiheuttaa sen, että potilaalla voi olla vaikeuksia tietää, minkä palveluntuottajan potilasasiamiehelle hänen asiansa kuuluu. Potilas on näissä tilanteissa liian yksin.

”Hajanainen potilasasiamiesjärjestelmä aiheuttaa sen, että potilaalla voi olla vaikeuksia tietää, kehen potilasasiamieheen hän voi ottaa yhteyttä.”

Sen lisäksi haasteena on tänä päivänä yhdenvertaisuusperiaatteen toteutuminen Suomen terveydenhuollossa. Potilaille on oikeus tiedonsaantiin. Tähän kuuluu myös mahdolliset hoidossa tapahtuneet poikkeamat ja tiedottaminen erilaisista reklamaatioväylistä niihin liittyen. Potilaslaki korostaa myös potilaan aktiivista osallistumista hoitoonsa ja sen päätöksentekoon. Käytännössä yhteisymmärryksen löytäminen hoidossa tai sen linjauksissa voi joskus olla haastavaa.

On löydettävä toimiva ratkaisu lääkäriellä olevan lääketieteellisen asiantuntemuksen ja kokemuksen ja toisaalta potilaan oikeuksien toteutumisen kesken. Potilaan oikeuksiin ei kuitenkaan kuulu esimerkiksi haluttujen hoitojen tai tutkimusten saneleminen lääkärielle tai tiettyjen lääkkeiden vaatiminen lääkäriltä. Lääkäri tekee ratkaisunsa aina lääketieteellisen arvion, ei potilaan vaatimusten perusteella.

Onko koronapandemia näkynyt potilasasiamiesten toiminnassa?

Keväällä 2020 potilailta tulevat yhteydenotot hiljenivät, kunnes kesällä ja syksyllä yhteydenotot potilasasiamiehiä kohtaan lisääntyivät. Yksi iso ja monia potilaita mieltänyt kysymys on liittynyt hoitotakuuseen, ja tästä on tullut paljon kyselyitä potilasasiamiehille. Nyt tuoreimmat rajoitustoimet ja poikkeusolot (toim. huom. haastattelu toteutettiin 4.3.2021) ovat taas aiheuttaneet paljon kysymyksiä aiheen tiimoilta.

Lisäksi vuoden aikana on tullut paljon kysymyksiä, jotka ovat koskeneet vierailukieltoja ja rajoituksia. Hämmennystä ovat aiheuttaneet esimerkiksi tapaukset, joissa jopa yksi ja sama potilas on joutunut kokemaan erilaisia rajoituksia liittyyen vierailukieltoihin. Potilas on

Kuvituskuva: Freepik

Kuka? Hanna Sykkö, puheenjohtaja,
Suomen Potilasasiamiehet ry

Koulutus: Tohtorikoulutettava HTM,
sairaanhoitaja (amk). Työstää parhaillaan
väitöskirjaa potilasasiamiestoiminnasta.

Harrastukset: Vaellus ja talvella lumiken-
käily. Tekee käsitöitä, laskettelee ja sukeltaa.

Motto: Maailma ja elämä on täynnä
mahdollisuuksia!

esimerkiksi ensin ollut hoitopaikassa x, jossa vierailuihin on suhtauduttu rajoitetusti. Tämän jälkeen potilas on siirretty paikkaan y, jossa hoitopaikan tahtotilana onkin ollut mahdollistaa vierailut mahdollisimman hyvin. Tämä on aiheuttanut potilaissa hämmennystä, kun yhtäkkiä linja vierailuihin on muuttunut.

Lisäksi koronapandemia on näkynyt potilasasiamiesten toiminnassa siinä, että monet potilasasiamiehet ovat siirtyneet etätöihin. Etänä työskentely sopii toisille paremmin kuin toisille.

Millaisena potilasasiamiesten tulevaisuus näyttää?

Mielestäni potilasasiamiesten tulevaisuus näyttää äärettömän mielenkiintoisena. Terveystieteen ympäristö tulee muuttumaan, potilaat ovat yhä tietoisempia oikeuksistaan ja potilasasiamiestoimintaa tarvitaan tulevaisuudessa entistä enemmän, jotta potilaan oikeudet toteutuvat. Samassa yhteydessä haluaisin herätellä keskustelua potilaan velvollisuuksista. Näen, että potilaalla on velvollisuus esimerkiksi kertoa hoitavalle taholle hänen hoitoonsa olennaisesti vaikuttavista tekijöistä. Tietosuoja on äärettömän tärkeä asia, mutta se ei saa kääntyä itseään vastaan. Jo nyt on havaittavissa, että osa potilaista ei halua tietoaan vaihdettavan hoitopaikkojen välillä. Toivon, ettei eteen tule sellaisia tilanteita, jossa potilaasta olevat puutteelliset taustatiedot johtavat kohtalokkaaseen lopputulokseen.

”Potilasasiamiehet saavat suoraan paljon tietoa organisaation toiminnasta. Tätä pitäisi hyödyntää enemmän omavalvonnassa.”

Toivon myös, että potilasasiamiesverkostosta tulee entistä tiiviimpi ja verkostoituneempi. Toivon, että tulevaisuudessa potilasasiamiehet ovat lähellä terveydenhuollon organisaatioita, mutta riippumattomia siitä. Potilasasiamiehet tulisi myös nähdä terveydenhuollon henkilökunnan silmissä helposti lähestyttävänä tahona.

Kun sote-uudistus tulee ja terveydenhuollon omavalvontaa kehitetään, potilasasiamiehet ja potilasturvallisuus tulee linkittää entistä enemmän yhteen. Potilasasiamiehet saavat suoraan potilailta tietoa organisaation toiminnasta, mitä pitäisi hyödyntää enemmän omavalvonnassa. Toivoisin yhtenäistä tilastointi- ja raportointimallia potilasasiamiestoiminnasta ja potilaan oikeuksien toteutumisesta. Näin saisimme valtakunnallisesti yhteneväistä tietoa, jota hyvinvointialueet voisivat tarvittaessa hyödyntää esimerkiksi toiminnan ohjauksessa. ■

Terveyspolitiikassa tulee huomioida myös terveyden ja sairauden taloudelliset näkökulmat.

Kuva: Freepik

ONKO KAIKILLA VARAA TERVEYTEEN?

Teksti | Julia Lumijärvi | Kuluttajaliitto

Ihminen voi säästää rahaa monella eri tavalla. Jos on pakko saada lääkärin hoitoa, ei säästäminen kuitenkaan ole vaihtoehto. Terveyskeskusta ei voi vältellä, jos tarvetta lääkärikäynnille on. Terveyspalvelut ovat peruspalveluita, jotka kunnan on järjestettävä sen asukkailla. Ongelmana on kuitenkin se, että nämä palvelut eivät ole ilmaisia. Jos lääkärikäyntiä ei ole mahdollista maksaa, voi kunta viedä laskun perintään ja lopulta ulosottoon. Henkilölle voi tulla siis pitkäaikaisia taloudellisia seurauksia siitä, että hän halusi pysyä elämän ja toimintakyvyn piirissä hakeutumalla hoitoon.

Asiakasmaksulakia on uudistettu ja uusi laki astuu voimaan 1.7.2021. Uudessa asiakasmaksulaissa on lisätty maksuttomien palveluiden määrää ja muun muassa hoitajavastaanotot muuttuivat maksuttomiksi julkisessa terveydenhuollossa. Maksukatko laajeni kattamaan muun muassa suunterveydenhuollon maksut.

Kuluttajaliitto katsoo, että asiakasmaksulain uudistuksessa tehtiin paljon hyvää, mutta paljon työtä jäi edelleen tehtäväksi. Lääkärikäynnit eivät ole edelleenkaan maksuttomia. Maksukattojen seurantavelvollisuus pysyi myös edelleen asiakkaalla. Jos henkilön voimavarat ovat vähissä, ei häneltä voi vaatia

laskujen jatkuvaa arkistointia ja numeroiden summaamista. Tästä syystä **Kuluttajaliitto katsoo, että maksukaton seurantavelvollisuus pitäisi siirtää palvelun järjestäjälle.**

Jos henkilön voimavarat ovat vähissä, ei häneltä voi vaatia laskujen jatkuvaa arkistointia ja numeroiden summaamista.

Jokaisella kansalaisella tulisi olla varaa terveyteen, sairauteen ja riittäviin terveyspalveluihin. Niin kauan kuin yksikin ihminen jättää lääkkeitä ottamatta korkeiden kustannusten takia tai diabeetikko kärsii veren hyperglykemiasta riittämättömien palveluiden takia, terveyden edistämässä ja terveyspolitiikassa tulee huomioida myös terveyden ja sairauden taloudelliset näkökulmat.

Mikä muuttuu 1.7.2021 alkaen:

- Uudessa asiakasmaksulaissa lisättiin maksuttomien palveluiden määrää. Maksuttomiksi tulivat esimerkiksi hoitajavastaanotot, alaikäisten poliklinikkakäynnit ja perustason mielenterveyspalvelut.
- Maksukattoa laajennettiin kattamaan myös esimerkiksi suunterveydenhuollon käynnit sekä tilapäisen kotisairaanhoidon käynnit. Jatkossa maksukattoa kerryttävät myös asiakasmaksut, joiden suorittamiseen on myönnetty toimeentulotukea.
- Palveluasumisen ja ikäihmisten avohoidon maksuja yhdenmukaistetaan.
- Asiakkaan oikeusturvaa vahvistetaan. Muutoksenhakua koskevaa sääntelyä selkiytetään ja oikeudenkäyntimaksua ei jatkossa peritä asiakasmaksuja koskevilla valitusasioissa.

Tiesitkö?

Tiesitkö, että sosiaalihuollon ja terveydenhuollon maksu on lain mukaan jätettävä perimättä tai sitä on alennettava, jos maksu vaarantaa henkilön toimeentulon edellytyksiä? (Asiakasmaksulaki 11 §) Uudessa asiakasmaksulaissa tätä periaatetta painotetaan, kun säädöksessä korostetaan asiakasmaksujen perimättä jättämisen ensisijaisuutta suhteessa toimeentuloturvaan.

Hälsa- och sjukvårdspolitiken ska också beakta de ekonomiska aspekterna vad gäller hälsa och sjukdom.

EXPERTENS ORD

HAR ALLA RÅD MED HÄLSA?

Text | Julia Lumijärvi | Konsumentförbundet

Människor kan spara pengar på många olika sätt. Om man måste få vård hos en läkare är sparande emellertid inget alternativ. Man kan inte undvika hälsovårdscentralen om man behöver besöka en läkare. Hälsovårdstjänsterna är basservice som kommunen ska ordna åt sina invånare. Problemet är emellertid att dessa tjänster inte är gratis. Om det inte är möjligt att betala ett läkarbesök kan kommunen driva in fakturan och till slut låta utsöka avgiften. Därmed kan personen råka ut för långvariga ekonomiska konsekvenser eftersom

han eller hon ville skydda sitt liv och bevara sin funktionsförmåga genom att söka vård.

Man gjorde många bra saker vid reformen av lagen om klientavgifter, men det återstår fortfarande mycket arbete.

Lagen om klientavgifter har reformerats och den nya lagen träder i kraft den 1 juli 2021. Den nya lagen om klientavgifter utökar antalet avgiftsfria tjänster och bland annat blir sjukskötarmottagningarna avgiftsfria. Avgiftstaket utvidgades till att bland annat omfatta avgifter som tas ut för mun- och tandvård.

Konsumentförbundet anser att man gjorde många bra saker vid reformen av lagen om klientavgifter, men att det fortfarande återstår mycket arbete. Läkarbesök är fortfarande inte avgiftsfria. Klienten har fortfarande också skyldigheten att kontrollera när avgiftstaket har nåtts. Om en person har knappa resurser kan man inte förutsätta ständig arkivering av fakturor och beräkning av siffror. Därför **anser Konsumentförbundet att skyldigheten att följa upp avgiftstaket bör överföras till den som ordnar servicen.**

Om en person har knappa resurser kan man inte förutsätta ständig arkivering av fakturor och beräkning av siffror.

Alla medborgare bör ha råd med hälsa, sjukdom och tillräckliga hälsovårdstjänster. Så länge som en enda människa låter bli att ta läkemedel på grund av höga kostnader eller en diabetiker lider av hypoglykemi på grund av otillräckliga tjänster, ska man vid främjande av hälsa och hälso- och sjukvårdspolitiken också beakta de ekonomiska aspekterna vad gäller hälsa och sjukdom.

Vad förändras från och med 1.7.2021

- Antalet avgiftsfria tjänster utökades i lagen om klientavgifter. Bland annat sjukskötarmottagningar, poliklinikbesöken för minderåriga personer och mentalvårstjänster på primärnivån blir avgiftsfria.
- Avgiftstaket utvidgades till att till exempel omfatta besöken inom mun- och tandvård samt tillfällig sjukhusvård i hemmet. I fortsättningen ska också klientavgifter för vilka utkomststöd har beviljats bidra till avgiftstaket.
- Avgifterna för serviceboende och öppenvård för äldre harmoniseras.
- Klientens rättskydd stärks. Regleringen gällande ändringssökande görs tydligare och i fortsättningen tas ingen rättegångsavgift ut i besvärssärenden som gäller klientavgifter.

Visste du?

Visste du att enligt lagen ska en avgift för socialvårdsservice och hälsovårdsservice efterskänkas eller nedsättas till den del förutsättningarna för personens försörjning äventyras av att avgiften tas ut? (11 § i lagen om klientavgifter). Den nya lagen betonar denna princip, då författningen prioriterar efterskänkning av klientavgifter i förhållande till utkomstskydd.

KORONAPANDEMIATOI HAASTEITA IKÄÄNTYNEIDEN HENKILÖIDEN ARJEN PERUSASIOINTIIN

Toimintakyvyn heikkeneminen ja alhainen mieliala ovat vaivanneet ikääntyneitä paljon koronapandemian aikana. Sosiaalibarometrin julkaisussa todetaankin, että vaikuttaa siltä, että yhteiskunnan toimet ikääntyneiden henkilöiden yksinäisyyden lievittämiseksi eivät ole olleet koronapandemian aikana riittäviä.

Vuoden 2021 Sosiaalibarometrin 3 luvussa tarkasteltiin koronan vaikutuksia ikääntyneiden henkilöiden elämään. Aineisto perustui sosiaalityöntekijöille ja sosiaali- ja terveydenhuollon johtajille toteutettuihin haastatteluihin.

Koronapandemia toi monia muutoksia ikääntyneiden henkilöiden elämään. Yli puolet vastaajista (56 %) toi tutkimuksessa esiin, että ongelmat arjen perusasioinnissa (esimerkiksi kaupassa ja apteekissa käymisessä) vaivasivat ikääntyneitä melko paljon tai paljon. Etelä-Suomen alueella asuneet ikääntyneet henkilöt olivat koronapandemian seurauksena kehittyneet verk-

ko- ja etäpalvelujen käytössä, sillä 49 % Etelä-Suomessa asuvista vastaajista koki, että digiloikka näkyi ikääntyneillä melko paljon tai paljon. Muualla Suomessa digiloikkaa ei havaittu yhtä paljon. Sen sijaan asukasluvultaan pienemmillä paikkakunnilla asuvat ikääntyneet henkilöt ulkoilivat koronapandemian seurauksena aiempaa enemmän.

Lue lisää Sosiaalibarometri-tutkimuksen tuloksista SOSTE ry:n internet-sivuilta:

www.soste.fi/sosiaalibarometri

Kuva: Freepik

Sosiaalibarometri on SOSTE ry:n ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toteuttama laaja vuosittain toistuva tutkimus. Sosiaalibarometri-tutkimusta on toteutettu vuodesta 1991. Uusin Sosiaalibarometri julkaistiin maaliskuussa 2021 ja siinä keskityttiin koronapandemian aiheuttamiin muutoksiin yhteiskunnassa. Vuoden 2021 barometrissa haastateltiin yli tuhatta sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijaa.

TARTUTAAN ROHKEASTI TOIMEEN MIELENTERVEYDEN EDISTÄMISEKSI

Kulunut koronavuosi on koetellut monen mielenterveyttä. Vielä pahempaa voi olla luvassa. Nyt ei ole aika uudistaa hitaasti ja harkiten koko koneistoa, vaan tarttua ripeästi toimeen, jotta mahdollisimman moni saa pian tarvitsemaansa apua. Kuluttajaliitto haastaa kaikki terveydenhuollon toimijat avoimeen ja innovatiiviseen keskusteluun sekä jakamaan parhaita käytäntöjä. On aika toimia ja puhaltaa yhteen hiileen yhteisen hyvän edistämiseksi.

Kulunut vuosi on koetellut monin tavoin ihmisten mielenterveyttä. Vaikka koronapandemia saataisiin lopulta kukistettua, jäävät sen seuraukset leijaillemaan yhteiskuntamme ylle vielä pitkään. Yksilöiden huoli omasta ja läheisten terveydestä ja taloudellisesta tilanteesta ovat sellaisia asioita, joihin paraskaan rokote ei tehoa. Ihmismieli ei ole järkkymätön. Jos koronapandemian aiheuttamia välillisiä vaikutuksia ei hoideta varhaisessa vaiheessa, tulee pandemialla olemaan suuri vaikutus kansakunnan mielenterveyteen jopa useiksi vuosikymmeniksi.

Kuva: Freepik

**Terapiatakuun etenemistä on
kiirehdittävä eduskunnassa,
mutta vastuu on myös palveluita
järjestävillä kunnilla
ja kuntayhtymillä.**

Tarvitaan yhteistyötä ja ripeitä askelia eteenpäin.

Nyt tarvitaan ripeitä toimia mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamiseksi. Terapiatakuun etenemistä on kiirehdittävä eduskunnassa, mutta sen lisäksi vastuu on myös palveluita järjestävillä kunnilla ja kuntayhtymillä. Tarvitaan yhteistyötä ja pieniä, ripeitä askelia eteenpäin. Kuntapäätäjien ja viranhaltijoiden tulee katsoa avoimin silmin myös muihin kuntiin ja etsiä sieltä hyviä mielenterveyspalveluiden järjestämiseen liittyviä käytänteitä, jotka sopivat oman kunnan

väestön ja alueen tarpeisiin. Soite-kuntayhtymän nuorisopsykiatrian kehitystyö palvelunkäyttäjien ehdoilla, Helsingin kaupungin matalan kynnyksen palvelu Mieppi sekä lyhytpsykoterapiaan pääsy helposti oman terveysaseman kautta ovat tärkeitä askelia, joista jokaisen kunnan on otettava mallia.

Väestön mielenterveys on uhattuna ja nyt ei ole se hetki, kun pyörä kannattaa keksiä uudestaan. Kuluttajaliitto haastaa kaikki kunnat, viranhaltijat ja tulevat kunnanvaltuutetut jakamaan keskenään toimivia mielenterveyspalveluiden järjestämiseen liittyviä käytänteitä. Yhteistyöllä saamme aikaan muutosta ja parempaa mielenterveyttä kaikille kuntalaisille kautta maan.

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry

Mielenterveyspalveluiden turvaaminen on yksi Kuluttajaliiton kuntavaalitavoitteista

Julkisten terveydenhuollon palveluiden saatavuus on erityisen merkityksellistä kaikkein haavoituvimmassa asemassa oleville henkilöille. Koronapandemia on aiheuttanut väestössä erityisesti psyykkistä kuormitusta rajoitustoimien, työttömyyden ja epävarmuuden kasvun seurauksena. Jotta koronakriisin psyykkiset seuraukset eivät näy väestössä vielä vuosikymmentenkin päästä tulevaisuuden sukupolvissa, on perustason mielenterveyspalveluiden saatavuuteen kiinnitettävä nyt erityistä huomiota.

Kuluttajaliitto: Kunnan on varmistettava, että perustason mielenterveyspalvelut ovat jokaisen kuntalaisen saatavilla. Hyviä kunnissa ja kuntayhtymissä tällä hetkellä olevia mielenterveyspalveluiden järjestämiseen liittyviä käytäntöjä ovat esimerkiksi:

- 1** Helsingin kaupungin matalan kynnyksen maksuton mielenterveyspalvelu Mieppi
- 2** Soite-kuntayhtymän nuorisopsykiatrian kehitystyö palvelunkäyttäjien ehdoilla
- 3** Lyhytpsykoterapiaan pääseminen helposti ja ilmaiseksi oman terveysaseman kautta

[Kaikki Kuluttajaliiton kuntavaalitavoitteet kotisivuillamme: kuluttajaliitto.fi/kuntavaalit2021](https://www.kuluttajaliitto.fi/kuntavaalit2021)

Haastattelussa
potilas- ja sosiaali-
asiamies Mirva
Makkonen

Kuva: Freepik

SOSIAALIASIAMIES NEUVOO JA TUKEE MYÖS PALVELUVERKON VÄLIINPUTOAJIA

Viime aikoina tiedotusvälineissä on keskusteltu paljon Suomen sosiaalihuollon haasteista. Keskustelua on käyty esimerkiksi lastensuojelun resursoinnista sekä ikääntyneiden asumispalveluiden tilanteesta. Mirva Makkonen tuntee Suomen sosiaalihuollon tilanteen. Hän työskentelee potilas- ja sosiaaliasiamiehenä Oulun kaupungilla ja käsittelee työssään erityisesti sosiaalihuoltoon liittyviä kysymyksiä.

Potilaslehti haastatteli Mirvaa hänen työstään sosiaalihuollon kysymysten parissa. Yhteiskuntatieteiden maisteri ja laillistettu sosiaalityöntekijä työstää parhailaan yhteiskuntatieteiden lisensiaatin tutkintoa. Mirva on työskennellyt seitsemän vuotta potilas- ja sosiaaliasiamiehenä ja hänellä on takanaan pitkä työura lastensuojelussa ja erilaisissa kehittämistehtävissä.

Millainen on sosiaaliasiamiehen työpäivä?

Vietän suurimman osan työpäivästäni puhelimesta ja Teams-keskustelusovelluksessa. Paljon asiakkaita käy myös paikan päällä toimistolla, ja heitä autan parhaani mukaan. Tyypillisiä työtehtäviäni on kanteluiden kirjaaminen sekä oikaisuvaatimuksen ja potilasvahinkoilmoituksen tekemisessä avustaminen. Avustan asiak-

kaita myös erilaisten lomakkeiden täyttämässä sekä otan tarpeen vaatiessa yhteyttä eri organisaatioiden työntekijöihin.

“Asiakas voi tulla potilas- ja sosiaaliasiamiehen luokse anonyyminä ja palvelu on maksutonta.”

Periaatteena on auttaa asiakasta niin paljon kuin pystytään huomioiden kuitenkin, että emme ole koulutukseltamme lakimiehiä. Jos asia menee tuomioistuimeen, emme enää avusta asiakasta, koska siinä tilanteessa asiakkaalla on oikeus oikeusapuun. Asiakas voi

Kuva: Sanna Krook/Oulun kaupunki

tulla potilas- ja sosiaaliasiamiehen luokse anonyyminä ja palvelu on maksutonta.

Mistä ihmiset yleensä pyytävät apua sosiaaliasiamieheltä?

Tilanteet ovat aina erilaisia, mutta toimenpiteistä eniten avustetaan muistutusten tekemisessä. Voidaan todeta, että enemmänkin olisi avustamistehtäviä oikaisuvaatimuksissa, mutta ihmiset tietävät liian vähän potilasiamies- ja sosiaaliasiamiestoiminnasta.

Avustettavia henkilöitä on kaikista ikäryhmistä, mutta ikääntyneet henkilöt korostuvat. He eivät usein ole niin tottuneita tietokoneiden käyttäjiä ja monet oikeussuojakeinot vaatisivat näiden taitojen hallintaa.

Mikä on antoisinta työssäsi?

Antoisinta on, että aamulla ei ikinä tiedä mitä päivän aikana tulee tapahtumaan. Jokainen puhelu, joka minulle tulee, on eräänlainen haastattelu. Aluksi pitää selvittää, mikä on asiakkaan ongelma. Työni on monipuolista ja tilanteet ovat myös usein moniselitteisiä.

Kuka? Potilas- ja sosiaaliasiamies
Mirva Makkonen

Koulutus: YTM, laillistettu sosiaalityöntekijä. Työstää parhaillaan lisensiaatin tutkintoa.

Harrastukset: ”Lapset ja heidän kanssaan touhuaminen. Jännityskirjallisuuden lukeminen on myös hyvää vastapainoa työlle.”

Motto: Asiat ovat selvitettävissä.

Kun sosiaaliasiamieheltä apua tarvitsevan asiakkaan asia saadaan päätökseen, ihminen saa rauhan itselleen. Se on työn motivoiva tekijä ja auttaa jaksamaan työssä.

Onko jotain, mitä ihmiset eivät tiedä sosiaaliasiamiesten työstä?

Potilas- ja sosiaaliasiamiestoiminnasta tiedetään ylipäätään tänä päivänä liian vähän ja usein ihmiset eivät ole kuulleetkaan koko toiminnasta. Terveystieteiden ammattilaisten koulutuksissa tulisi puhua palveluistamme enemmän, jotta henkilöstö osaisi neuvoa asiakkaita luoksemme.

Välillä ihmisillä on myös ajatus, että potilas- ja sosiaaliasiamies olisi valvova viranomainen ja meillä olisi mahdollisuus muuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon päätös, mitä emme voi tehdä. Tämä voi aiheuttaa pettymystä, kun asiakas ei saa sitä palvelua, jota ajatteli saavansa.

Miten Suomen sosiaalihuolto voi tällä hetkellä?

Suomessa on tällä hetkellä liian rikkonainen palvelujärjestelmä ja heikommassa asemassa olevat henkilöt jäävät usein väliinputoajiksi. Jokainen sosiaali- ja terveydenhuollon toimialue tekee omaa työtään. Tämä aiheuttaa sen, että ei ole yksittäistä tahoa, joka huolehtisi heikommassa asemassa olevien henkilöiden asioista loppuun asti. Omaisten merkitys korostuu tällä hetkellä.

”Lastensuojelun työntekijöiden työpanos kuluu usein kriisitilanteiden hoitoon.”

Ikäihmisten ja kehitysvammaisten palveluiden puolella on haasteita siinä, että asumispalvelut eivät vastaa riittävästi henkilöiden yksilöllisiin tarpeisiin. Tässä asiassa ongelmia on sekä yksityisellä että julkisella sektorilla. Lastensuojelun puolella asiakasmäärät ovat niin valtavia, että työntekijät eivät välttämättä ehdi työskentelemään tarpeeksi suunnitelmallisesti tai asioiden hoito venyy. Lastensuojelun työntekijöiden työpanos kuluu usein kriisitilanteiden hoitoon.

”Toivon, että tulevaisuudessa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset rohkaisisivat ihmisiä kääntymään enemmän potilas- ja sosiaaliasiamiesten puoleen.”

Millainen on sosiaaliasiamiesten tulevaisuus?

Lähiaikojen isoja kysymyksiä tulee olemaan potilas- ja sosiaaliasiamiesten sijoittuminen organisaatiossa tulevan sote-uudistuksen jälkeen. Sosiaali- ja terveydenhuollon avustaville palveluille on tarvetta ja palveluiden tulee olla jatkossakin maksuttomia. Toivon, että sote-uudistuksen jälkeen kansalaiset saavat tasalaatuisempia palveluita. Sosiaalihuollon asiakkaissa on paljon ihmisiä, jotka eivät pysty itse varmistamaan oikeuksiaan.

Toivon myös, että tulevaisuudessa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset rohkaisisivat ihmisiä kääntymään enemmän potilas- ja sosiaaliasiamiesten puoleen. Sote-alan työntekijän ei tarvitse tuntea kaikkia oikeussuoja- ja tietosuojakeinoja, vaan hänen tulee tietää, minne ohjata asiakas. Usein potilas- ja sosiaaliasiamies pystyy neuvomaan asiakasta näissä kysymyksissä. ■

Tiesitkö?

Potilas- ja sosiaaliasiamiestoiminta perustuu lakiin ja palvelun tulee olla asiakkaiden saatavilla. Palvelusta saat maksutonta neuvontaa ja apua. Potilas- ja sosiaaliasiamiehet toimivat myös palvelunkäyttäjien oikeuksien edistäjinä.

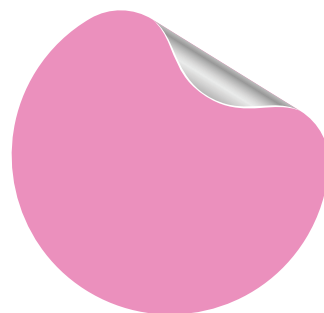
Oletko Suomen Potilasliiton henkilöjäsen?

Suomen Potilasliitto ry päättää toimintansa huhtikuussa 2021. Potilasliiton toiminta on pääosin siirtynyt jo Kuluttajaliitolle. Kuluttajaliitto vastaa aiemmin Potilasliitolle kuuluneesta sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakkaiden sekä potilaiden edunvalvonnasta ja julkaisee myös Potilas- ja asiakaslehteä.

Kutsumme sinut liittymään Kuluttajaliiton jäseneksi! Viime aikoina otsikoissa olleet kohut, kuten tietomurrot, kartellit ja pikavipit, osoittavat, että tavallinen kuluttaja tarvitsee edelleen puolestapuhujaa.

Liittymällä Kuluttajaliiton jäseneksi saat käyttöösi seuraavat edut:

- Laajempi potilaan ja kuluttajan lakineuvonta puhelimitse ja sähköpostitse ongelmatilanteissa, kuten sote-palveluiden saatavuudessa, digihuijauksissa ja asumisen haasteissa.
- Potilas- ja asiakaslehden vuosikerta (etu koskee ainakin vuotta 2021)
- Koulutukset ja webinaarit
- Mahdollisuus tilata Kuluttaja-lehti edulliseen jäsenetuhintaan
- Paikallisen kuluttajayhdistyksen yhteisö ja tapahtumat

Liity jäseneksi lähettämällä sähköpostia jäsenpalveluumme (jasenpalvelut@kuluttajaliitto.fi) tai soittamalla puh. 09 454 2210 (mpm/pvm, avoinna arkisin klo 11–15). Muistathan mainita, että olet Potilasliiton jäsen.

Jos et liity Kuluttajaliiton jäseneksi, jäsenyytesi Potilasliitossa päättyy automaattisesti 30.4.2021. Sen myötä päättyvät myös jäsenetusi, kuten Potilas- ja asiakaslehti kotiin kannettuna. Vastaamme mielellämme kysymyksiin ja autamme sopivan kuluttajayhdistyksen valinnassa. Ole rohkeasti yhteydessä jäsenpalveluumme! Tutustu yhdistyksiimme osoitteessa kuluttajaliitto.fi/kuluttajayhdistykset

Juha Beurling-Pomoell
Kuluttajaliiton pääsihteeri
& Darma-koira

Paavo Koistinen
Suomen Potilasliitto ry:n
puheenjohtaja, järjestöneuvos

Kaikille avoin ja maksuton
POTILASOIKEUSNEUVONTA

— puh. 09-45422150 (mpm/pvm)

— avoinna maanantaisin klo 9–11 ja 13–15

**Neuvontaa potilaiden ja sosiaalipalveluiden
asiakkaiden oikeuksista.**

Neuvontaa antaa
potilaan oikeuksien
asiantuntija Julia
Lumijärvi.

KULUTTAJALIITTO
KONSUMENTFÖRBUNDET

HUOM! Potilasoikeusneuvonta on kesätauolla viikot 27 ja 28.

RATKAISUKÄYTÄNTÖJÄ SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLOSTA

Näille sivuille toimituksemme on koonnut mielenkiintoisia oikeudellisia ratkaisuja sosiaali- ja terveydenhuollon kentältä. Ratkaisut ovat julkisia. Tutustu aikaisempiin ratkaisukäytäntöihin – voit myös repäistä keskiaukeaman irti jos haluat säilyttää sivut myöhempää käyttöä varten.

**Tiivistetysti
yleiskielellä!**

Kuvat: Freepik

KAUPUNKI EI HUOMIOINUT HENKILÖN YKSILÖLLISIÄ TARPEITA

Apulaisoikeusasiamiehen ratkaisu 22.12.2020 EOAK 64/2020

Vuonna 1946 syntyneellä henkilöllä oli MS-tauti, sepelvaltimotauti, verenpainetauti, eteisvärinä ja uniapneatauti. MS-taudin seurauksena henkilö oli vaikeasti halvaantunut ja hän pystyi liikkumaan ainoastaan sähköpyörätuolilla, jota hän pystyi ohjailemaan oikealla kädellään. Halvaus altisti henkilöä myös turvotuksille. Henkilöllä oli ollut kuntoutussuunnitelma, johon oli sisältynyt fysioterapiaa ja lymfaterapiaa, millä pyrittiin osaltaan ehkäisemään turvotuksia.

Henkilö tarvitsi uuden kuntoutussuunnitelman, jota varten hän meni lääkärin vastaanotolle. Lääkäri suositteli fysioterapian ja lymfaterapian jatkamista. Henkilö haki kuntoutussuunnitelman perusteella asuinkaupungiltaan lymfaterapian ja fysioterapian jatkamista, mutta sai sosiaalityöntekijältä kielteisen päätöksen, jossa todettiin, että lymfaterapian jatkoa ei voitu myöntää. Lymfaterapian kriteerejä oli kaupungissa tarkistettu ja päätöksessä todettiin, ettei henkilöllä ollut sellaista imusuonistosairautta, että henkilöllä olisi oikeus lymfaterapiaan lääkinnällisenä kuntoutuksena. Kantelija teki muistutuksen ja lopulta kanteli eduskunnan oikeusasiamiehelle eli ylimmälle lainvalvojalle.

Eduskunnan oikeusasiamies totesi, että lääkinnällinen kuntoutus kuuluu kunnan järjestämistä vastuulle. Eduskunnan oikeusasiamies toi ratkaisussaan esiin, että kaupunki ei ollut kyseessä olevassa oikeustapauksessa jättänyt arvioinnissaan tilaa yksilölliselle harkinnalle, eli mitkä olivat juuri kyseessä olevan henkilön yksilölliset tarpeet terveydenhoidon palveluille. Niinpä asia palautettiin uudelleen henkilön asuinkaupungin arvioitavaksi.

KUNNALLA ON SUURI VALTA PALVELUSETELEISTÄ PÄÄTETTÄESSÄ

KHO 2019:104

Henkilö oli useita vuosia aikaisemmin tapahtuneen liikenneonnettomuuden seurauksena neliraajahalvaantunut ja ollut jo pitkään kunnallisten vammaispalveluiden asiakas. Henkilö tarvitsi apua ruuan valmistuksessa, pukeutumisessa, peseytymisessä, rakon ja suolen toiminnoissa, kulkemisessa kodin ulkopuolella sekä harrastetoiminnoissa ja asioiden hoitamisessa. Henkilöllä oli käytössä työnantajamalli palvelun järjestämismuotona. Henkilö toivoi kuitenkin paluuta palvelusetelimalliin, joka hänellä oli ollut käytössä aikaisemmin, sillä hän koki työnantajamallin kuormittavana mm. työntekijöiden sairastelun takia. Myös psykologi oli todennut työnantajamallin aiheuttavan henkilölle voimakkaan psyykkisen kuormitustekijän.

Kaupunki ei kuitenkaan suostunut palvelun järjestämistavan vaihtamista palvelusetelimalliin ja lopulta korkein hallinto-oikeus hylkäsi myös henkilön valituksen. Korkein hallinto-oikeus totesi, että kaupungilla ei ollut lakisääteistä velvollisuutta järjestää palvelua vammaisen henkilön toivomalla tavalla, vaikka kaupungin tuleekin ottaa huomioon palvelua järjestäessään vaikeavammaisen henkilön mielipide. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että henkilökohtaisen avun käyttö järjestämistapana ei estynyt, vaikka palvelusetelimalliin siirtymistä ei hyväksyttäisi. Näin ollen valitus hylättiin.

KUNNAN ANTAMA INFORMAATIO SIKIÖSEULONNOISTA EI OLLUT RIITTÄVÄÄ

Valviran ratkaisulyhennelmä: (24.1.2018)

40-vuotias nainen synnytti lapsen, jolla todettiin syntymän jälkeen vaikeaa kehitysvammaisuutta aiheuttama trisomia 18. Lapsi menehtyi viikon kuluttua syntymästään. Nainen oli osallistunut raskauden aikana seurantaan ja sikiön seulontatutkimuksiin, joissa ei ollut selvinnyt lapsen kehitysvammaisuus. Nainen kanteli hoidostaan Valviraan.

Valvira totesi, että yhdistelmäseulontatutkimuksissa ei oltu tehty virheitä, vaikka trisomia 18:a ei oltu havaittu. Vaikka tutkimusten teossa ei havaittu virheitä, Valvira totesi, että henkilön saama informaatio seulonnan tarkoituksesta, vaikuttavuudesta, tuloksista ja niiden merkityksestä ei ollut ollut riittävää. Vanhemmille annettavassa informaatiossa ei kerrottu, että yhdistelmäseulassa lasketaan trisomia 21:n riskin lisäksi myös trisomia 18:n riski, joka tulisi ilmoittaa naiselle kirjallisesti. Valvira totesi, että potilaalla tulee olla mahdollisuus saada riskiluvut tietoonsa ja häntä tulee informoida tästä mahdollisuudesta. Valvira katsoi myös, että kunnan vanhemmille antamassa informaatiossa ei tullut riittävästi esiin se, että seulontatutkimukset eivät löydä kaikkia kromosomipoikkeavuuksia. Valvira pyysi kuntaa ilmoittamaan sille, mihin toimenpiteisiin Valviran ratkaisun johdosta oli ryhdytty.

KULUTTAJARIITALAUTAKUNNAN RATKAISUSUOSITUS HAMMASHOIDON PERUMISTILANTEESSA

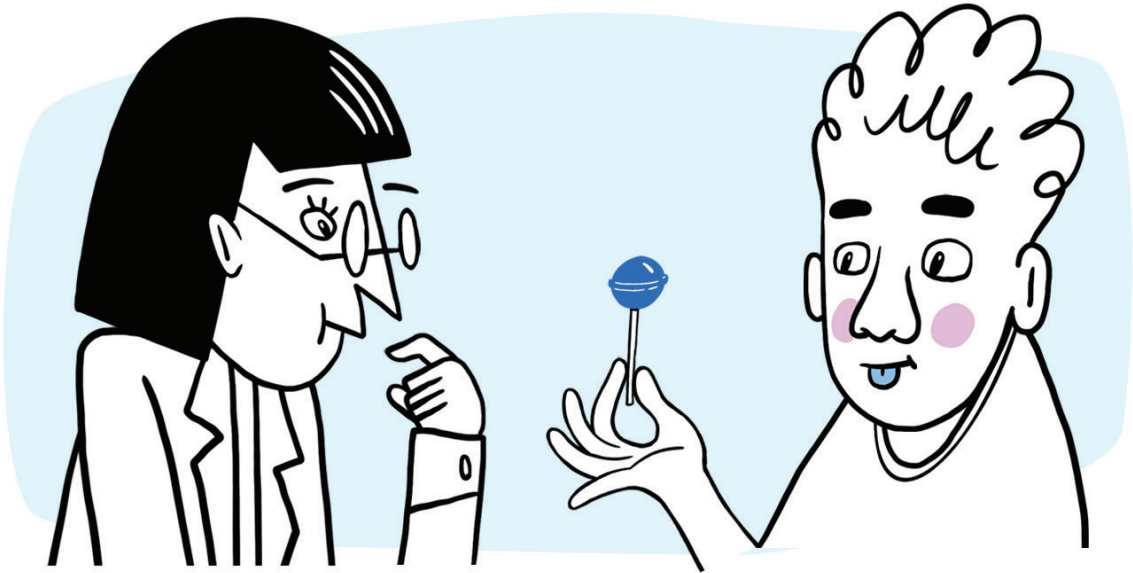
Diaarinumero: D/4427/36/2018 Antopäivä: 12.02.2021

Asiakas oli ostanut Hammashoitopalvelu Oy:ltä hammashoidon puhdistusajan torstaiaamuksi 26.7.2018. Hoito maksoi 415 euroa, jonka asiakas maksoi etukäteen. Asiakkaan lapsi joutui kuitenkin sairaalaan allergisen reaktion vuoksi hoitokäyntiä edeltävänä yönä. Asiakas ei päässyt hammashoittoon, koska oli silloin lapsensa kanssa sairaalassa. Asiakas peruutti hammashoitajan hoitokäyntiä edeltävänä aamuyönä klo 0.57, mutta hammashoitopalvelua koskevien sopimusehtojen mukaan hoitopäivänä tehty ajanvarauksen peruutus veloitetaan kokonaisuudessaan eikä Hammashoitopalvelu Oy näin ollen palauttanut asiakkaalle hänen maksamaansa hintaa palvelusta.

Asiakas varasi 26.7.2018 uuden hammashoidon puhdistusajan ajankohdalle 28.7.2018, mutta myöhemmin samana päivänä asiakas perui ajan, koska hänelle kerrottiin, että hän joutuu maksamaan puhdistusajan hinnan uudestaan. Sopimusehtojen mukaan ajanvarauksen voi peruuttaa 48 tuntia ennen varattua hoitoaika, mistä asiakas siis myöhästyi taas. Varattua aikaa edellisenä päivänä tehdystä peruutuksesta veloitetaan 50 % normaalihinnasta. Hammashoitopalvelut Oy tuli palvelun hinnassa asiakasta vastaan siten, ettei asiakkaan tarvinnut maksaa jälkimmäisen hoitoajan peruutuksesta syntynyttä kustannusta.

Kuluttajariitalautakunta käsitteli kysymystä siitä, voidaanko peruutusehtoa sovitella äkillisen ja ennalta-arvaamattoman sairastapauksen johdosta. Asiakas vaati, että hänelle palautetaan käyttämättä jääneestä hoitoajasta maksettu 415 euroa kokonaisuudessaan. Kuluttajansuojalain mukaan kuluttajan kannalta kohtuutonta sopimusehtoa voidaan sovitella. Lautakunta katsoo, että asiakkaalla on ollut tässä tapauksessa peruutukselle syy, jota hän ei ole voinut ennakoita sopimusta tehdessään ja näin peruutusehto johtaa kohtuuttomuuteen. Lautakunta päätyi sovittelemaan peruutusehtoa ja tuli siihen lopputulokseen, että asiakas oli velvollinen maksamaan saamatta jääneestä palvelusta 300 euroa.

HEI, POTILAS! TIEDÄTKÖ OIKEUTESI?

1

Sinua on kuunneltava hoitokäynnillä

Onko sinulla joskus sellainen olo kuin puhuisit seinälle? Tuntuuko siltä, että sanasi menevät lääkärin korvasta sisään ja toisesta ulos?

Potilasta on aina kuunneltava hoitokäynnillä ja terveydenhoito on toteutettava yhteisymmärryksessä potilaan kanssa. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että potilaalla on koska tahansa oikeus kieltäytyä hoidosta. Jos potilas kieltäytyy hoidosta, on häntä hoidettava mahdollisuuksien mukaan yhteisymmärryksessä hänen kanssaan muulla lääketieteellisesti hyväksyttävällä tavalla.

Jos potilas ei esimerkiksi tajuttomuuden takia pysty ilmaisemaan mielipidettään, pyritään potilaan oma tahto hoidon suhteen selvittämään. Jos potilas on tehnyt hoitotahdon, noudatetaan sitä. Hoitotahdon avulla potilas pystyy ilmaisemaan toiveensa siitä, miten hän haluaa itseään hoidettavan sellaisessa tilanteessa, jossa hän ei itse pysty ilmaisemaan omaa tahtoaan. Jos potilaalla ei ole hoitotahtoa, on potilaan omaista kuultava sen selvittämiseksi, millainen hoito parhaiten vastaisi potilaan tahtoa.

Muista nämä:

1. Kerro terveydenhuollon henkilökunnalle toiveesi hoidon suhteen
2. Jos koet, että terveydenhuollon hoitokäyntiä ei toteutettu yhteisymmärryksessä kanssasi, tee muistutus kyseiseen terveydenhuollon yksikköön
3. Tutustu hoitotahdon tekemiseen THL:n nettisivuilla www.thl.fi

2

Sinulle on annettava selkeää tietoa

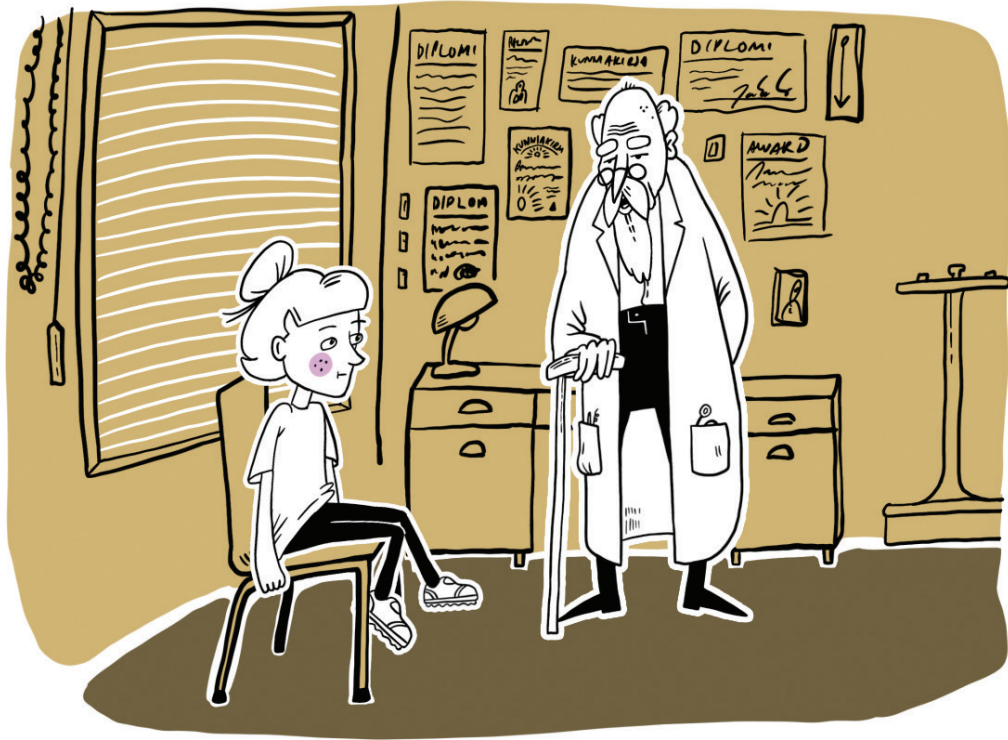
Käyttääkö lääkäri vaikeita termejä, kun hän puhuu terveydentilastasi? Tuntuuko siltä, että tiedot sairauksistasi tai hoidostasi ovat ihan hepreaa?

Potilaalle on annettava selkeää tietoa, ja tiedonsaantioikeus onkin keskeinen potilaan oikeus. Ilman tietoa potilas ei voi tehdä itseään ja omaa terveyttään koskevia valintoja.

Potilaslaki turvaa potilaan tiedonsaantioikeuden useisiin hänen terveydenhoitoaan koskeviin asioihin liittyen. Potilaslain mukaan potilaalle on annettava selvitys hänen terveydentilastaan, hoidon merkityksestä, eri hoitovaihtoehdoista ja niiden vaikutuksista sekä muista hänen hoitoonsa liittyvistä seikoista, joilla on merkitystä päätettäessä hänen hoitamisestaan. Potilaalle on annettava tietoa niin, että hän ymmärtää riittävästi sen sisällön. Tiedon antamisessa tulee välttää sellaisen ammattisanaston, eli esimerkiksi ”lääkäri-slangin” käyttöä, jota potilas ei tunne.

Muista nämä:

1. Kysy lääkäriltäsi eri hoitovaihtoehdoista
2. Jos et ymmärrä, mitä lääkäri puhuu, pyydä häneltä selvitystä
3. Tutkittua tietoa erilaisiin sairauksiin liittyen löytyy esimerkiksi Käypä hoito -sivustolta. Kysy tarvittaessa lääkäriltäsi, mistä voit saada lisää tutkittua tietoa sairauteesi liittyen.

3

Myös lapsipotilaan mielipide on huomioitava

Yrittääkö lapsesi turhaan saada asiansa sanottua lääkärissä? Tuntuuko siltä, että häntä ei kuunnella?

Myös lapsipotilaan mielipide on selvitettävä hoitokäynnillä. Jos alaikäinen kykenee päättämään hoidostaan, lapsipotilasta on hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan. Terveystieteiden lainkäytännössä ei ole asetettu ikärajoja alaikäisen hoitotoimenpiteeseen liittyvälle kuulemiselle. Olennaista on tarkastella, kykeneekö lapsi itse ymmärtämään hoidon ja siitä kieltäytymisen merkityksen ja vaikutuksen terveydentilaansa.

Jos alaikäinen ei kykene päättämään hoidostaan, häntä on hoidettava yhteisymmärryksessä hänen huoltajansa kanssa.

Muista nämä:

1. Myös alaikäistä potilasta tulee kuunnella hoitokäynnillä ja hänen mielipiteensä hoitoa koskien tulee huomioida
2. Jos olet alle 18-vuotias ja et halua, että vanhempasi näkevät tiettyä hoitokäyntiä koskevat terveystietosi, keskustele asiasta hoitavan lääkärin kanssa
3. Katso lisää alaikäisen potilaan hoitotietojen luovutusta koskevista kielloista Kanta.fi-sivustolta: kanta.fi/alaikaisen-oikeudet

Katso animaatiovideot ja lue lisää potilaan oikeuksista: kuluttajaliitto.fi/heipotilas

Potilaan oikeuksien asiantuntija Julia Lumijärvi. Kuva: Linda Lipponen

POTILAAN ARVOJEN TUNTEMINEN LUO PERUSTAN HYVÄLLE TIEDONSIIRROLLE HAMMASHOIDOSSA

Kuluttajaliiton webinaarissa 4.3.2021 keskusteltiin potilaan tiedonsaantioikeudesta hammashoidossa.

Potilaan tiedonsaantioikeus on yksi keskeisimmistä potilaan oikeuksista. Riittävä tiedonsiirto terveydenhuollon henkilökunnalta potilaalle turvaa potilaan itsemääräämisoikeutta sekä oikeusturvaa ja on pohja myös hyvän luottamussuhteen rakentamiselle.

Webinaarissa Kuluttajaliiton potilaan oikeuksien asiantuntija **Julia Lumijärvi** kertoi potilaan tiedonsaantioikeudesta. Panelistit **Kyllikki Koistinen, Ulla Hautanen** ja **Eero Raittio** keskustelivat alustuksen jälkeen siitä, mihin tietoon potilaalla on hammashoidossa oikeus.

Potilaan vapaus valita hoitovaihtoehtoista tulee turvata tarjoamalla luotettavaa tietoa potilaalle.

Keskustelussa nousi esiin, kuinka tärkeää hammaslääkärin on tuntea ja huomioida hoidettavan potilaan arvomaailma. Lainsäädäntö asettaa raamit potilaan tiedonsaantioikeudelle ja näitä säännöksiä hammaslääkärin on noudatettava. Jos hammaslääkäri

**Webinaari: “Nyt porataan!”
– Potilaan tiedonsaantioikeus
hammashoidossa 4.3.2021**

tuntee potilaan arvomaailman, eli esimerkiksi kuinka tärkeää taloudelliset tai ulkonäköön liittyvät kysymykset ovat potilaalle, pystyy hammaslääkäri tarjoamaan potilaalle enemmän tietoa potilaalle tärkeistä asioista. Hammaslääkärin täytyy myös jatkuvasti lisäkouluttaa itseään, jotta hän pystyy tarjoamaan ajantasaisimman ja tutkitun tiedon potilaalle. Potilaan vapaus valita hoitovaihtoehtoista tulee turvata tarjoamalla luotettavaa tietoa potilaalle.

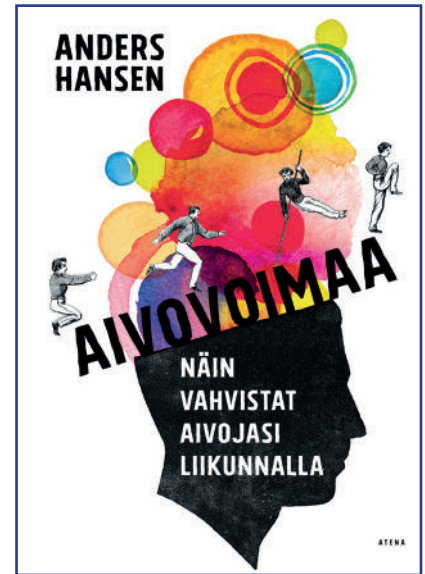
Kun potilas etsii tietoa hammashoidosta internetistä, hyviä tiedonlähteitä ovat panelistien mukaan esimerkiksi potilaalle suunnatut Käypä hoito -suositukset. Paneelikeskustelussa nousi esiin, että jos hoitokäynnin jälkeen jokin asia jää mietityttämään potilasta, niin kannattaa rohkeasti ottaa yhteyttä omaan hammaslääkäriin. Panelistit olivat yhtä mieltä siitä, että potilasasiakirjamerkintöjen rooli on keskeinen tiedonsiirrossa hammaslääkäreiden välillä, mutta myös tiedonsiirrossa hammaslääkäriltä potilaalle.

Kuluttajaliitto kiittää kaikkia panelisteja sekä webinaarin yleisöä loistavasta keskustelusta! ■

Lukuvinkki: VAHVISTA AIVOJASI LIIKKUMALLA

Jos haluat lisätä stressinsietokykyäsi, vahvistaa terveyttäsi sekä parantaa muistiasi, luovuuttasi ja älyäsi, ala liikkua! Moderni aivotutkimus osoittaa, että säännöllinen liikunta lisää aivovoimaa enemmän kuin sudoku, ristisanat ja terveystuotteet yhteensä. Myönteisiä vaikutuksia on valtavasti, ja ne on todettu kaikenikäisillä lapsista vanhuksiin.

Ylilääkäri ja konsultoiva psykiatri Anders Hansen kertoo liikunnan vaikutuksista aivoihin tutkimuksiin pohjautuen, mutta muuntaa vaikean lääketieteellisen jargonin ymmärrettäväksi ja inspiroivaksi kokonaisuudeksi. Tämän kirjan luettuaan tekee mieli heittää ulkoiluvaatteet niskaan ja lähteä saman tien ulos aivoja jumppaamaan.

Anders Hansen: Aivovoimaa – Näin vahvistat aivojasi liikunnalla. Atena Kustannus 2020.

Videovinkki: LISÄÄ VASTUSTUSKYKYÄ RUOASTA

Ravitsemus ja vastustuskyky ovat puhuttaneet paljon koronan myötä. Vitamiinivalmisteita myydään nyt paljon normaalia enemmän, ja vastustuskyvyn parantamiseen tarjotaan ratkaisuksi mitä erilaisempia dieettejä ja ruokavaliota. Onko niistä todella hyötyä?

Ruoasta vastustuskykyä -videolta kuulet vinkkejä ruoasta, ravitsemuksesta ja vastustuskyvyn vahvistamisesta hyvillä ruokavalinnoilla. Videon asiantuntija Linda Viitasalo on kuopiolainen ravitsemusterapeutti, joka käy syömisen ilosta ja tykkää puhua riittävästä, arkea tukevasta syömisestä.

Kurkkaa video nettisivuiltamme: kuluttajaliitto.fi/ruoasta-vastustuskyky

KULUTTAJALIITTO

KONSUMENTFÖRBUNDET

Kuluttajaliitto ottaa kantaa: Kaikilla tulee olla rahaa terveyteen

Joskus me kaikki tarvitsemme lääkärin hoitoa.
Terveyspalvelut ovat peruspalveluita,
jotka kunnan täytyy järjestää asukkailleen.
Ongelmana on, että nämä palvelut eivät ole ilmaisia.
Jos ihmisellä ei ole rahaa maksaa lääkärikäyntiä,
lasku voi mennä ulosottoon.
Ulosotto tarkoittaa, että laskun summa otetaan suoraan
palkasta tai eläkkeestä.
Ihminen voi siis joutua rahavaikeuksiin,
koska hän tarvitsee lääkärin hoitoa.
Tämä on Kuluttajaliiton mielestä väärin.

Uusi laki on hyvä, mutta sitä täytyy vielä parantaa

Uusi asiakasmaksulaki tulee voimaan 1.7.2021.
Ilmaisten palveluiden määrä kasvaa,
esimerkiksi hoitajien vastaanotot ovat ilmaisia
kunnallisessa terveydenhuollossa.

Kunnallisen terveydenhuollon palveluissa on maksukatto.
Maksukatto tarkoittaa maksujen enimmäismäärää,
eli kuinka paljon asiakas maksaa terveyspalveluista vuodessa.

Uudessa laissa maksukatto laajenee,
eli se koskee myös sellaisia palveluita,
joita se ei ole aiemmin koskenut.
Esimerkiksi hammashoidon maksut
kuuluvat jatkossa maksukattoon.
Kun maksukatto ylittyy,
terveydenhuolto on sen jälkeen ilmaista
niiden palveluiden osalta,
jotka kuuluvat maksukattoon.

**Kuluttajaliiton mielestä uusi laki on hyvä,
mutta sitä täytyy vielä parantaa.**
Lääkärikäynnit eivät ole vielä ilmaisia.
Lisäksi asiakkaan täytyy itse seurata maksujen määrää.
Jos maksukatto ylittyy,
asiakkaan täytyy itse pyytää
todistus maksukaton täyttymisestä.
Jos ihminen on väsynyt tai sairas,
hän ei jaksakaan seurata laskujaan.
**Kuluttajaliitto haluaa,
että asiakkaan ei tarvitse itse seurata maksukattoa.
Tämä tehtävä pitäisi siirtää
palvelun järjestäjälle eli esimerkiksi kunnalle.**

Jokaisella ihmisellä pitäisi olla rahaa
riittäviin terveyspalveluihin.

Asiakkaan maksukyky pitää huomioida

Asiakkaan maksukyky täytyy ottaa huomioon
terveydenhuollon ja sosiaalihuollon maksuissa.
Jos asiakkaan toimeentulo on vaarassa maksun takia,
asiakkaalta ei saa periä maksua
tai maksun määrää täytyy pienentää.
Toimeentulo tarkoittaa sitä,
että ihmisellä riittää rahaa elämiseen.
Asia perustuu asiakasmaksulain 11. pykälään.

Vad önskar ensamboende äldre av vård i hemmet?

Kuva: Freepik

REHABILITERING – EN MÖJLIGHET TILL LIVSKVALITET!

Livskvalitet är ett koncept som kan ses att omfatta bland annat en persons fysiska, mentala och kognitiva välfärd. Materiell välfärd och nära relationer är också faktorer som stödjer livskvaliteten. Förutom ovanstående är individens goda funktionsförmåga en viktig aspekt av livskvaliteten, och rehabilitering spelar nyckelroll i förvaring av funktionsförmågan.

Politics magister Malena Lunabba har utvärderat De Sjukas Väls rehabiliteringsverksamhet i Helsingfors i avhandlingen "Vilka faktorer inverkar på en ensamboende äldre persons upplevelse av livskvalitet?". Rehabiliteringstjänsterna köps av två fysioterapeuter, som valde ut några frivilliga ensamboende som intervjuades av Lunabba.

Ett gott liv?

Personerna berättade både om händelser där de fått stöd och verksamhet som de saknade. Flera personer underströk hur viktiga ömsesidiga kontakter är och påminde om rädslan att bli bortglömda. Fysioterapin utgör i sig en betydelsefull social kontakt. Personerna vill hålla sig uppdaterade om vad som sker i samhället, vilket stöder känslan att vara betydelsefull. Några drog sig för att be om hjälp för att inte känna sig som en börda. Man vill inte vara en passiv mottagare fastän man är äldre, man vill få hjälpa och stöda andra. De äldre har mycken erfarenhetskunskap att bjuda.

Aktivitet

Personerna önskar ännu vara aktiva trots avtagande fysisk funktionsförmåga: De vill göra promenader, teater- och konsertbesök för att undvika ensamhet och isolering.

Trygghet

Känslan att "klara sig och kunna sköta ärenden" är av stor vikt. Effektiv fysioterapi är till stor hjälp, gång och rörlighet uppövas och självförtroendet får stöd. Trygghet innebär också att inte behöva oroa sig för personlig ekonomi.

Livskvalitet

Intervjuerna påvisade faktorer som konkret stöder, skulle kunna stöda eller förbättra ensamståendes livskvalitet. Många erinrade sig skeenden som format livet. De flesta hade upplevt krigstiden, närståendes

sjukdom och död samt skilsmässa som lämnat spår. Många relationer under livsloppet hade varit betydelsefulla. Boende, intressen och yrke inverkar också på livskvaliteten. Personer med utåtriktad och aktiv livsstil upplevde att de varit tvungna att "avstå" då avtagande funktionsförmåga hindrar teater- och konsertbesök, resor och aktivt socialt liv.

Under intervjuerna diskuterades också resurser och personliga värderingar. Familj och vänner hjälpte (då de fanns) att klara vardagen. Att våga be om hjälp av närstående sågs som en resurs. Funktionsförmågan betonades starkt då egna resurser beskrevs. Alla önskade sig bättre hälsa och funktionsförmåga. En plötslig försämring av funktionsförmågan berördes i flera intervjuer. Fysioterapi har här varit av stor betydelse för att komma till rätta och återfå tron på den egna förmågan.

Gällande samhällets stödformer och fysioterapi underströks vikten av gott samarbete mellan olika instanser. Tråkiga erfarenheter av alltför tidig utskrivning från sjukhus och tidsbrist under hemvårdarens besök påtalades.

Fysioterapi hade hjälpt personerna att hitta sina resurser och förmågor, de hade även fått stöd för rörelseförmågan samt viss trygghet och självförtroende. Fysioterapi gav också ett psykiskt stöd, som fick personerna att uppleva att någon finns till för att hjälpa just mig, någon som också utgör en länk till samhället utanför, och framför allt någon som har tid att diskutera livssituation och möjligheter till förändring.

Lunabba understryker hur försämrad funktionsförmåga varit en mycket svår upplevelse för personerna, som nu blev i behov av regelbundet stöd för att anpassa sig och klara av förändringen. Fysioterapi hade varit till stor hjälp och det är ingen tvekan om att

De Sjukas Väls rehabilitering är mycket värdefull och uppskattad.

Försämrad funktionsförmåga medför också stor sorg och stort behov av psykosocialt stöd för att fortfarande kunna uppleva god livskvalitet. Personerna hade också en genuin längtan efter gemenskap och kontakt.

Fysioterapi har på detta sätt fyllt många olika funktioner och bidragit till personernas välmående samt utgjort en väg tillbaka till trygghet, stärkt personernas autonomi och förbättrat deras fysiska och psykiska välmående samt prestationsförmåga. Önskan om mer kontinuerligt och långsiktigt stöd uttalades klart.

Genom Lunabbas studie har De Sjukas Vål erhållit en bekräftelse på vad som hittills fungerat bra samt vägkost för framtida utveckling av rehabiliteringen.

De Sjukas Vål-föreningens verksamhet är viktigt

Malena Lunabbas forskning belyser hur betydelsefull De Sjukas Vål-föreningens verksamhet är som leverantör av fysioterapitjänster. Fysioterapi har flera olika roller som återställande av äldre personers mentala och fysiska funktionsförmåga och deras trygghetsskänska. Man kan därför säga att även forskningsdata bevisar att De Sjukas Vål-föreningens verksamhet stödjer de äldres goda liv och livskvalitet.

De klienter som får rehabilitering av De Sjukas Vål är utvalda av Enheten för svenskspråkig klienthandledning och gerontologiskt socialt arbete i Helsingfors. Valet görs utgående från fastställda kriterier.

Birgitta Geust
Sekreterare i De Sjukas Vål

Vad är De Sjukas Vål i huvudstadsregionen rf?

- en opolitisk svensktalande förening
- grundades 1989
- föreningens målsättning är att stödja och ge hjälp till svenskspråkiga äldre personer
- t.ex. två fysioterapeuter är anställda av föreningen i arbetsavtal
- www.desjukasval.fi

Artikkeli on tiivistelmä ja suomennos Birgitta Geustin kirjoittamasta, Malena Lunabban pro gradu -tutkielmaa käsittelevästä artikkelista Rehabilitering – en möjlighet till livskvalitet

Bild: Freepik

KUNTOUTUS TUKEE IÄKKÄÄN HENKILÖN ELÄMÄNLAATUA

Elämänlaatu on käsite, johon voidaan nähdä kuuluvaksi muun muassa ihmisen fyysinen, psyykinen ja kognitiivinen hyvinvointi. Materiaalinen hyvinvointi sekä läheiset ihmissuhteet ovat myös elämänlaatua tukevia tekijöitä. Edellä mainittujen lisäksi elämänlaadun tärkeä osa-alue on yksilön hyvä toimintakyky, minkä ylläpitämisessä kuntoutus on avainasemassa.

Malena Lunabba tarkastelee vuonna 2020 valmistuneessa pro gradu -tutkielmassaan ikääntyneiden henkilöiden elämänlaatua. Lunabba haastatteli tutkielmaansa varten viittä yksinasuvaa ikääntyneitä henkilöä, jotka saivat fysioterapiapalveluita De sjukas väl -järjestön kautta. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, mitä ikääntyneen henkilön hyvään elämään sisältyy ja mitkä tekijät vaikuttavat yksinasuvien ikääntyneiden henkilöiden elämänlaatuun.

Tutkimuksen tulokset

Lunabban mukaan elämänlaatuun kuuluu ihmisen tunne hyvästä elämästä ja merkityksellisyydestä. Lunabba tuo tutkimuksessaan esiin, että elämänlaatu kulkee käsi kädessä terveyden ja toimintakyvyn kanssa, mihin myös De sjukas väl -järjestön toiminta liittyy.

Lunabban tutkimuksessa yksinasuvat haastateltavat painottivat sitä, kuinka tärkeää vastavuoroiset sosiaaliset suhteet ovat, sillä monella ikääntyneellä on pelko unohdetuksi tulemisesta. Aktiivisuus on ikääntyneille

yksinasuville henkilöille tärkeää, ja yhteiskunnan tapahtumissa kärryillä pysyminen tukee myös elämän mielekkyyden kokemusta. Fyysiset esteet hidastavat välillä ikääntyneen henkilön aktiivisuutta, mutta monella ikääntyneellä on toiveena käydä erilaisissa tapahtumissa. Turvallisuuden tunteen syntymisessä fysioterapialla on suuri merkitys, sillä fysioterapia tukee ikääntyneen henkilön omatoimista asioiden hoitamista.

Fysioterapialla on suuri merkitys toimintakyvyn palauttamisessa.

Ikääntyneen henkilön elämänlaatuun vaikuttavat muun muassa hyvät asumisolot, kiinnostuksen kohteet ja mielekäs tekeminen. Ystävät ja perhe tukevat

iäkkään henkilön kotona pärjäämistä. Fyysinen toimintakyky on tärkeä resurssi ikääntyneille ja kaikki haastateltavat toivoivat itselleen parempaa terveydentilaa. Fysioterapialla on suuri merkitys toimintakyvyn palauttamisessa. Osa haastateltavista koki, että heidät oli esimerkiksi kotiutettu sairaalasta liian nopeasti ja muun muassa näissä tilanteissa fysioterapia oli ollut henkinen tuki sen lisäksi, että fysioterapia oli palauttanut yksilön fyysistä toimintakykyä.

De sjukas väl -järjestön toiminta on tärkeää

Malena Lunabban tutkimus tuo esiin, kuinka merkityksellistä De sjukas väl -järjestön toiminta on fysioterapiapalveluiden tarjoajana. Fysioterapialla on monta erilaista tehtävää ikääntyneiden henkisen ja fyysisen toimintakyvyn sekä turvallisuuden tunteen palauttajana. Voidaankin todeta, että myös tutkimustiedon valossa De sjukas väl -järjestön toiminta tukee ikääntyneiden henkilöiden hyvää elämää ja elämänlaatua.

Helsingin kaupungin ruotsinkielinen asiakasohjauksen ja gerontologisen sosiaalityön yksikkö valitsee asiakkaat, jotka saavat kuntoutusta De Sjukas Väl -yhdistykseltä. Valinta tehdään määriteltujen kriteerien pohjalta. ■

Mikä on De sjukas väl i huvudstadsregionen?

- poliittisesti sitoutumaton ruotsinkielinen järjestö
- perustettu vuonna 1989
- järjestön tavoitteena on tukea ja tarjota apua ikääntyneille ruotsinkielisille henkilöille
- järjestössä työskentelee mm. kaksi fysioterapeuttia
- www.desjukasval.fi

KULUTTAJALIITON SOTE-TYÖRYHMÄ ALOITTI TOIMINTANSA

Kuluttajaliiton sote-työryhmä aloitti toimintansa tammikuussa 2021. Sote-työryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa. Työryhmän puheenjohtajana toimii Paavo Koistinen. Työryhmässä on edustettuna potilaiden ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden ääni. Lisäksi työryhmässä on vahvaa sosiaali- ja terveydenhuollon osaamista ammattilaisten näkökulmasta.

Työryhmä toimii neuvoo-antavana tahona Kuluttajaliiton sote-teemoihin keskittyvässä vaikuttamistyössä ja muun muassa potilas- ja asiakaspoliittisen ohjelman valmistelutyössä. Työryhmä kokoontuu seuraavan kerran kesäkuussa 2021.

Kuluttajaliiton sote-työryhmän kokoonpano (3/2021)

Paavo Koistinen pj.
Inger Östergård
Jaakko Ojanne, sihteeri
Pirkko Grahn
Matti Haimi
Birgitta Geust
Pentti Mäntynen
Keijo Vanhala
Esko Teliö

Kyllikki Koistinen
Eila Sundman
Hanna Sykkö
Maarit Korkeamäki
Marge Miettinen
Ritva Heiman
Juha Beurling-Pomoell
Julia Lumijärvi

Kuva: Freepik

	MOLARI LANKINEN	JÄLKI-NÄY-TÖS	LEVIÄÄ TUULEN MUKANA	imellä	papisto	NAIS-TEN-VII-KOLLA	SUK-SEN POHJA-URA	
	PUU-TARHA-ALAL-LA				VETI-SIA	TOR-JUA		
	KIEL-LOT						SAU-DIEN RAHA	
	lur-jus n.			MAT-SEIS-SA			JÄL-LEEN ASEN-TO	
	HUVIT-TELU-PAIK-KA		VIIMEISTELYJÄ	VIIMEISTELYJÄ			SALAISEN PALVELUN HOMMISSA	LUON-NOK-SIA
			AH-DINKO				KAMP-PAI-LUJA	SA-NOIS-TA
					-SUONISTO			
						TAPIO RAH-KOLA		
	ERIL-LISIÄ		YSTÄ-VILTA			SVEN-GAA-VAA MUSAA		
				PÖLY-VÄT KESÄI-SIN				

www.sanaris.fi/ laadinta Erkki Vuokila, toteutus Heli Kärkkäinen

Leikkaa tästä

ANNA PALAUTETTA!

Mikä oli Potilas- ja asiakaslehden paras juttu?

Mikä kiinnosti vähiten?

Terveiset toimitukselle:

Kuinka tyytyväinen olit kokonaisuudessaan:

Vastaanottaja maksaa postimaksun

Mottagaren betalar portort

KULUTTAJALIITTO
KONSUMENTFÖRBUNDET

KULUTTAJALIITTO –
KONSUMENTFÖRBUNDET RY

Vastauslähetys
Tunnus 5003912
00003 HELSINKI

Kuva: Freepik

POTILASYHDISTYKSIÄ

De Sjukas Väl rf

Ordf. Inger Östergård
tfn. 050 555 7780
inger.ostergard@gmail.com
www.desjukasval.fi

Eturauhassyöpöpotilaiden tuki ry ERSY

Eturauhassyöpöpotilaiden tuki ry ERSY
Svinhufvudintie 2 C, 00570 Helsinki
Puh. 09 711 050
Tukipuhelin 040 828 0000
toimisto.ersy@kolumbus.fi
www.psa.fi
Pj. Keijo Vanhala , p. 0400 972 081
vanhala.keijo@kolumbus.fi

Immuunipuutospotilaiden yhdistys ry

Puheenjohtaja: Pirkko Grahn puh. 0500 603591
puheenjohtaja@imppu.fi
Vertaistuki: Maarit Syväluoma puh. 046 550 8642
vertaistuki@imppu.fi
Palveleva puhelin, p. 046 6259422
Puhelimet ovat päällä varmimmin
keskiviikkoisin ja torstaisin klo 16–20.
www.imppu.fi

ITP Suomi ry

Pj. Heli Lastikka, p. 050 356 9950
itpsuomi@gmail.com
www.itpsuomi.fi

Suomen Inkon ry

Pj. Kyllikki Koistinen, p. 050 592 3610
kyllikki.koistinen@elisanet.fi
www.suomeninkon.fi

Suomen Amyloidoosiyhdistys ry

samy@suomenamyloidoosiyhdistys.fi
www.suomenamyloidoosiyhdistys.fi
puh. 045 877 4411 (tiistaisin klo 18–20)
Pj. Mira Berglund-Fitzpatrick, p. 050 5346351

Sähköherkät ry

Uudenmaantie 30 A 4, 04410 Järvenpää
Pj. Erja Tamminen, p. 09 291 8696
erja.tamminen@sahkoailmassa.fi
www.sahkoherkat.fi

Trasek ry

c/o Sateenkaariperheet ry
Hämeentie 29, 00500 Helsinki
Yhteydenotot: Timja Shemeikka, timja@trasek.fi
www.trasek.fi

TERVEYSALAN YHTEYSTIETOJA

Aluehallintovirastot www.avi.fi

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Puhelinvaihte 0295 016000

Itä-Suomen aluehallintovirasto

Puhelinvaihte 0295 016800

Lounais-Suomen aluehallintovirasto

Puhelinvaihte 0295 018000

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Puhelinvaihte 0295 018450

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Puhelinvaihte 0295 017500

Lapin aluehallintovirasto

Puhelinvaihte 0295 017300

Ahvenanmaan valtionvirasto

Puhelinvaihte 018 635 270

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia (EOA)

Puhelinvaihte (09) 4321

FIMEA

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus

Puhelinvaihte 029 522 3341

www.fimea.fi

Potilasvahinkolautakunta (Pvltk)

puh. 0400 909 343

www.pvltk.fi

Potilasvakuutuskeskus (Pvk)

Itämerenkatu 11-13, 00180 Helsinki

puh. 040 450 4590

www.pvk.fi

Suomen Keskinäinen

Lääkevahinkovakuutusyhtiö

puh. 010 219 5712, www.laakevahinko.fi

Sosiaali- ja terveysministeriö

puh. 0295 16001, Meritullinkatu 8, 00170 Helsinki

www.stm.fi

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry

puh. (09) 454 2210, Ritarikatu 1 B, 00170 Helsinki

www.kuluttajaliitto.fi

Suomen Potilasasiamiehet ry

pj. Hanna Sykkö

hanna.sykkko@tyks.fi

puh. 050 4300670

Suomen Punainen Risti

puh. (09) 622 4322

www.punainenristi.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)

puh. 029 524 6000, PL 30, 00271 Helsinki

www.thl.fi

VALVIRA

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Puhelinvaihte 0295 209111

PL 210, 00531 Helsinki

www.valvira.fi

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Puhelinvaihte 0295 666 700

PL 315, 00181 Helsinki

Tilastokeskus

Puhelinvaihte 029 551 1000

www.tilastokeskus.fi

Kuva: Freepik

Hyvää kesän odotusta!

toivottaa Potilas- ja asiakaslehden julkaisija Kuluttajaliitto.

Vuonna 2021 Potilas- ja asiakaslehti ilmestyy kahdesti vuodessa. Seuraava lehti julkaistaan loka-marraskuussa.

**Mitä mieltä olet Potilas- ja asiakaslehdestä?
Anna kommenttisi osoitteessa: kuluttajaliitto.fi/potilaslehti**

Osoitteeseen info@kuluttajaliitto.fi voi lähettää

- tietoja oman potilasyhdistyksen ajankohtaisesta toiminnasta
- oman potilasyhdistyksen yhteystietojen muutokset
- juttuvinkkejä
- mielipidekirjoituksia "Lukijoilta"-palstalle

www.kuluttajaliitto.fi